

ויקרא כג, מב - מג

(מב) בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּכֶת:
(מג) לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

רמב"ן ויקרא כג, מב - מג

(מב) אזרח - זה אזרח. האזרח, להוציא את הנשים שלא תלמוד מחמשה עשר של חג המצות לחייבן בסוכה כמצה. בישראל, לרבות הגרים, לשון רש"י. ובת"כ (פרק יז ט) אזרח, זה אזרח. האזרח, להוציא את הנשים. כל האזרח, לרבות את הגרים ועבדים משוחררים.
ופשוטו של מקרא על דרך הקבלה, מפני שאמר הכתוב (במדבר ט יד) (תורה) [חוקה] אחת יהיה לכם (לגר) [ולגר] ולאזרח הארץ, ואמר (שם טו טו) ככם כגר יהיה לפני ה', לא יצטרך להשיב ולהזכיר בכל מקום כל האזרח והגר. ואמר כל האזרח בישראל - כלומר כל אשר הוא מישראל מגדולם ועד קטנם, שלא יהיה די באחד מבני הבית לדור בסוכה והשאר ישבו בבתיים, אבל כולם ישבו בסכות. ויתכן שיאמר כל אשר כאזרח רענן בביתו, להוציא מפרשי ימים והולכי על דרך:

(מג) כי בסכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד, לשון רש"י. והוא הנכון בעיני על דרך הפשט, כי צוה שידעו הדורות את כל מעשי ה' הגדול אשר עשה עמהם להפליא ששכן אותם בענני כבודו כסוכה, כענין שנאמר (ישעיה ד ה ו) וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה וסוכה תהיה לצל יומם מחרב וגו', ומפני שכבר פירש שענן ה' עליהם יומם ועמוד האש בלילה, אמר סתם כי בסכות הושבתי, שעשיתי להם ענני כבודי סכות להגן עליהם.
והנה צוה בתחילת ימות החמה בזכרון יציאת מצרים בחדשו ובמועדו, וצוה בזכרון הנס הקיים הנעשה להם כל ימי עמידתם במדבר בתחלת ימות הגשמים. ועל דעת האומר סכות ממש עשו להם (סוכה יא ב), החלו לעשותן בתחילת החרף מפני הקור כמנהג המחנות, ולכן צוה בהן בזמן הזה. והזכרון, שידעו ויזכרו שהיו במדבר לא באו בבית ועיר מושב לא מצאו ארבעים שנה, והשם היה עמהם לא חסרו דבר:

רשב"ם ויקרא כג, מב

(מב) כל האזרח - אפילו אותן שיש להם בתים, ישבו בסוכות:

רשב"ם ויקרא כג, מג

(מג) למען ידעו דורותיכם [וגו'] - פשוטו כדברי האומרים במסכת סוכה סוכה ממש.
וזה טעמו של דבר. חג הסוכות תעשה לך באוספך מגרנך ומיקבך באוספך את תבואת הארץ ובתיכם מלאים כל טוב דגן ותירוש ויצהר, למען תזכרו כי בסכות הושבתי את בני ישראל במדבר ארבעים שנה בלא יישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתיכם מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וכסדר הזה נמצא בפרשת עקב תשמעון וזכרת את כל הדרך אשר הוליךך י"י אלהיך זה ארבעים שנה וגו' ויאכילך את המן וגו'. ולמה אני מצוה לך לעשות זאת? כי י"י אלהיך מביאך אל ארץ טובה [וגו'] ואכלת ושבעת [וגו'] ורם ללבך ושכחת את י"י וגו' ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את י"י אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. ולכך יוצאים מבתיים מלאים כל טוב בזמן אסיפה ויושבין בסכות לזכרון שלא היה להם נחלה במדבר ולא בתים לשבת. ומפני הטעם הזה קבע הק' את חג הסוכות בזמן אסיפת גורן ויקב, לבלתי רום לבבם על בתיים מלאים כל טוב פן יאמרו ידינו עשו לנו את החיל הזה:

ספרא אמור פרשה יב תחילת פרק יז אות ה - י

- (ה) תשבו, ואין תשבו אלא כעין תדורו (תשוו לנוסח של כ"י וטיקן - במקור הבא), מיכן אמרו אוכל בסוכה, שותה בסוכה, ומטייל בסוכה, ומעלה כליו בסוכה, ימים, אין לי ימים, לילות מנין הריני דן נאמר כאן שבעה ונאמר שבעה באוהל מועד, מה שבעה האמור באוהל מועד עשה בהם לילות כימים, אף שבעה האמורים כאן נעשה בהם הלילות כימים.
- (ו) או לכה לדרך זה, נאמר כאן שבעה ונאמר שבעה בלולב מה שבעה אמורים בלולב לא עשה בהם את הלילות כבימים, אף שבעה האמורים כאן לא נעשה בהן את הלילות כבימים.
- (ז) נראה למי דומה דנין שבעה שהם תדירים כל היום משבעה שהם תדירים כל היום ואל יוכיחו שבעה שבלולב שאינן תדירים כל היום.
- (ח) או לכה לדרך זו דנין שבעה שהם מנהג לדורות משבעה שהם מנהג לדורות, ואל יוכיחו שבעה שבאהל מועד שאינן מנהג לדורות, תלמוד לומר תשבו שבעת ימים תשבו שבעת ימים לגזירה שוה, מה תשבו שבעת ימים שנאמר באהל מועד עשה בהם את הלילות כימים, אף תשבו שבעת ימים אמורים כאן נעשה בהם את הלילות כימים.
- (ט) אזרח, זה אזרח, האזרח, (לרבות) [להוציא] את הנשים, כל האזרח לרבות את הקטנים, בישראל, לרבות גרים ועבדים משוחררים.

ספרא כתב יד וטיקן 66

ואמר כל שבעה ימים או יום אחד בלבד... כן למדתי: לא שבעה ימים ביום אחד כל שבעה ימים
אם לא חג ב' ימים? טוב הראשון שלחג חוגג את כל הרגל וביום טוב האחרון תלי לוי <...>? חדש בחדש
השביעי תחגו יכול אם לא חג ברגל יחוג לאחר הרגל תלי לוי תחוגוהו במועד את חוגג אין את חוגג
חוצה לו בסוכות לא בסוכה בתוך הבית לא בסוכה תחת האילן לא בסוכה על גבי סוכה ר' יהודה או
אם אין דירין בעליונה התחתונה <קג,א> כשרה תשבו אין תשבו אילא תדורו מיכן אמרו אוכל
בסוכה שותה בסוכה ומטייל בסוכה ומעלה כליו לסוכה ימים אין לי אילא ימים לילות מני הרי אני דן
נאי כן שבעה ונאי שבעה באהל מועד מה שבעה אמורים באהל מועד עשה בהם את הלילות כימים אף
שבעה אמורים כן נעשה בהם את הלילות כימים הולכה לך לדרך הזו נאמר כן: שבעה ונאי שבעה
בלולב מה שבעה אמורים בלולב לא עשה בהן את הלילות כימים אף שבעה אמורים כן לא נעשה בהן

את הלילות כימים נראה למי דמה דנים שבעה שהן תדירין כל היום משבעה שהן תדירין כל היום אל
יוכיחו שבעה שבלולב שאינן תדירין כל היום הולכה לך לדרך הזו דנים שבעה שהן מנהג לדורות
משבעה שהן מנהג לדורות אל יוכיחו שבעה שבאוהל מועד שאינן מנהג ל:דור?ות תלי לוי תשבו שבעת
ימים תשבו שבעת ימים לגזירה שווה מה תשבו שבעת ימים אמורים באהל מועד עשה בהן את הלילות
כימים אף תשבו שבעת ימים אמורים כן נעשה בהן את הלילות כימים אזרח זה אזרח האזרח ל:הו?

משנה סוכה ב

משנה א

הישן תחת **המטה** בסוכה **לא יצא ידי חובתו**
אמר רבי יהודה **נוהגין היינו** שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר
אמר רבי שמעון **מעשה** בטבי **עבדו** של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה ואמר להן רבן גמליאל לזקנים
ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם ויודע **שעבדים פטורין** מן הסוכה לפיכך ישן הוא תחת המטה ולפי דרכינו
למדנו שהישן תחת **המטה** **לא יצא ידי חובתו**:

משנה ב

הסומך סוכתו בכרעי **המטה כשרה**
רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה **פסולה**
סוכה המדובללת ושצלתה מרובה מחמתה **כשירה**
המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה **כשרה**:

משנה ג

העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה **כשרה** ועולין לה ביום טוב
בראש **האילן** או על גבי גמל **כשירה** ואין עולין לה ביום טוב
שתיים **באילן** ואחת בידי אדם או שתיים בידי אדם ואחת **באילן כשרה** ואין עולין לה ביום טוב
שלוש בידי אדם ואחת **באילן כשרה** ועולין לה ביום טוב
זה הכלל כל שניטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה **כשרה** ועולין לה ביום טוב:

משנה ד

העושה סוכתו בין **האילנות** והאילנות דפנות לה **כשרה**
שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה
חולין ומשמשיהן **פטורין** מן הסוכה
אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה:

משנה ה

מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שני כתבות ודלי של **מים** ואמרו **העלום**
לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק **אוכל** פחות מכביצה נטלו במפה **ואכלו חוץ לסוכה** ולא בירך אחריהם:

משנה ו

ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות **חייב** אדם **לאכול** בסוכה אחת ביום ואחת בלילה
וחכמים אומרים **אין לדבר קצבה** חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד
ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא **אכל** לילי יום טוב הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון
וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין על זה נאמר (קהלת א') מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:

משנה ז

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך **הבית** בית שמאי **פוסלין** ובית הלל **מכשירין**
אמרו להן בית הלל לבית שמאי לא כך היה **מעשה** שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן
החורני ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך **הבית** ולא אמרו לו דבר
אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג **לא קיימת** מצות סוכה מימך:

משנה ח

נשים **ועבדים** וקטנים **פטורים** מן הסוכה
קטן שאינו צריך לאמו **חייב** בסוכה
מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי **המטה** בשביל קטן:

משנה ט

כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע **וביתו עראי**

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה
משלו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו:

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

משנה	תוספתא
משנה א הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו אמר רבי יהודה נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר אמר רבי שמעון מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה ואמר להן רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה לפיכך ישן הוא תחת המטה ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו:	הלכה ג מעשה באנשי ירושלם שהיו משלשלין מטותיהן בחלונות שגבוהין עשרה טפחים ומסככין על גביהן וישנין תחתיהן פסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה
משנה ב הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה סוכה המדובללת ושצלתה מרובה מחמתה כשירה	תוספתא סוכה (ליברמן) א, ג סיכך על גבי מטה ועל גבי אילן שהן גבוהין עשרה טפחים אם היתה מצילתה מרובה מחמתה כשירה ואם לאו פסולה
משנה ג העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על גבי גמל כשירה ואין עולין לה ביום טוב	תוספתא סוכה (ליברמן) א, יא סיכך על גבי עגלה שהיא גבוהה עשרה ר' יוסה בי ר' יהודה אמ' משם ר' יוס' הישן תחת העגלה כישן תחת המטה
משנה ד שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה	תוספתא סוכה (ליברמן) ב, א - ב הלכה א שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה אף על פי שאמרו אין שבחו של אדם להניח את ביתו ברגל מעשה בר' אלעאי שהלך אצל ר' ליעזר ללוד אמ' לו מה זה אלעאי אי אתה משובתי הרגל לא אמרו אין שבחו של אדם להניח את ביתו ברגל משם שנ' ושמחת בחגך הלכה ב חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה ולא חולה מסכן אלא אפי' חש בראשו אפי' חש בעינו אמ' רבן שמעון בן גמליאל מעשה וחשתי בעיני בקיטריון והתיר לי ר' יוסה בי ר' לישן אני ושמשי חוץ לסוכה הלכה ג שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין בלילה וחייבין ביום שומרי העיר בין ביום בין בלילה פטורין בין ביום ובין בלילה הולכי דרכים פטורין מן הסוכה ביום וחייבין

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

<p>בלילה (לא נזכר פטור בלילה) שומרי גנות ופרדסין פטורין בלילה וחייבין ביום</p>	
<p>תוספתא סוכה (ליברמן) ב, ב - ג אמ' ר' כשהיינו באין אני ור' לעזר בי ר' צדוק אצל ר' יוחנן בן נורי לבית שערים והיינו אוכלין תאנים וענבים חוץ לסוכה</p>	<p>אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה: מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שני כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו:</p>
<p>הלכה א מעשה בר' אלעאי שהלך אצל ר' ליעזר ללוד אמ' לו מה זה אלעאי אי אתה משובתי הרגל לא אמרו אין שבחו של אדם להניח את ביתו ברגל משם שנ' ושמחת בחגך</p>	<p>משנה ו ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד</p>
<p>הלכה ג וכן היה ר' או' כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות פסולה וחכמים או' אפי' אין מחזקת אלא ראשו ורובו בלבד כשירה</p>	<p>משנה ז מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין אמרו להן בית הלל לבית שמאי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החורני ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך:</p>
<p>תוספתא סוכה (ליברמן) ב, ד היה אוכל בסוכה וירדו עליו גשמים והלך ועמד לו אף על פי שפסקו גשמים אין מחייבין אותו לחזור עד שיגמור היה ישן בסוכה וירדו עליו גשמים ועמד והלך לו אף על פי שפסקו גשמים אין מחייבין אותו לחזור עד שייעור</p>	<p>משנה ט כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתרח המקפה משלו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו:</p>

רמב"ם שופר וסוכה ולולב ו, יב

כל זמן שיכנס לישב בסוכה כל שבעה מברך קודם שישיב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה, ובלילי יום טוב הראשון מברך על הסוכה ואחר כך מברך על הזמן, ומסדר כל הברכות על הכוס, **נמצא מקדש מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב ואחר כך מברך על הזמן, וכזה היה מנהג רבותי ורבני ספרד לקדש מעומד בליל ראשון של חג הסוכות כמו שבארנו.** +/השגת הראב"ד/ מברך קודם שישיב אשר קדשנו במצותיו וצונו

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

לישב בסוכה. א"א לא דייק. /השגת הראב"ד/ וכזה היה מנהג רבותי ורבני ספרד לקדש מעומד. א"א מנהג מקומנו לא היה מעולם כזה, והטעם כי הישיבה אינה אלא על דעת האכילה וכל זמן שאינו אוכל, הברכה עובר למצוה היא באמת. +

מבנה	המשנה
<p>שינה בסוכה</p> <p>"תשבו שבעת ימים" - הקביעה שזה ימים ולילות הכניסה את השינה למצות סוכה הביטוי הכי עמוק לעושה דירתו קבע הוא השינה השינה מאתגרת - יוצרת קושי למצוא מספיק לכולם (עיין בתוספתא ב, מזמינה רעיונות יצירתיים כמו לישון מתחת למיטה ראה תוספתא ב, ג: מעשה באנשי ירושלם שהיו משלשלין מטותיהן בחלונות שגבוהין עשרה טפחים ומסככין על גביהן וישנין תחתיהן</p> <p>העיסוק בשינה - הפרק עוסק בישיבת סוכה</p>	<p>משנה א</p> <p>הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו אמר רבי יהודה והגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר אמר רבי שמעון מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה ואמר להן רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה לפיכך ישן הוא תחת המטה ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו:</p>
<p>שינה - מיטה</p> <p>ניסיון להפוך מיטה לסוכה סוכה מדובללת והעיסוק בצלתה מרובה מחמתה - עיסוק בנושא כי מנסים לבנות סוכות נוספות עבור שינה כך עולה מתוספתא סוכה (ליברמן) א, ג סיכך על גבי מטה ועל גבי אילן שהן גבוהין עשרה טפחים אם היתה מצילתה מרובה מחמתה כשירה ואם לאו פסולה</p>	<p>משנה ב</p> <p>הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה סוכה המדובללת ושצלתה מרובה מחמתה כשירה המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה כשרה:</p>
<p>הליכה בדרך וחיפוש פתרונות לאכילה ולשינה עבור ההולכים בדרך מבקש להכין סוכה על כלי תחבורה או בראש אילן על הקשר בין עגלה ושינה, ראה תוספתא סוכה (ליברמן) א, יא סיכך על גבי עגלה שהיא גבוהה עשרה ר' יוסה בי ר' יהודה אמ' משם ר' יוס' הישן תחת העגלה כישן תחת המטה</p>	<p>משנה ג</p> <p>העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על גבי גמל כשירה ואין עולין לה ביום טוב</p>
<p>מי חייב לשבת בסוכה - שלוחי מצווה וחולים הליכה בדרך והפטור משינה לשלוחי מצווה בין אילנות - ממשיך את המשנה הקודמת (צ"ע למה חלוקת המשניות היא כאן, ולא שייכו אתה משפט הראשון למשנה ג') שלוחי מצווה פטורין מסוכה ביום ובלילה (ראה בבלי כו, א - פטורין ביום ובלילה, אמנם בתוספתא ב, ג זה לא מפורש, אבל גם בתוספתא מסתבר ששלוחי</p>	<p>משנה ד</p> <p>העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה:</p>

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

<p>מצווה פטורין לגמרי, כלומר גם בלילה, ולכ מסתבר שהם פטורים משינה) היחס בין משנה זו לקודמתה - מסתבר שהולכי דרכים חייבים לישון בסוכה - ראה תוספתא ב, ג אכילה ושתייה ארעי - קשור להליכה בדרך - ראה הערה למשנה הבאה</p>	
<p>המשך העיסוק באכילת ארעי שקורה בהליכה בדרך בתוספתא מפורש שהעיסוק באכילת ארעי קשור בשלוחי מצווה שהלכו להקביל פני רבם: תוספתא סוכה (ליברמן) ב, ב - ג אמ' ר' כשהיינו באין אני ור' לעזר בי ר' צדוק אצל ר' יוחנן בן נורי לבית שערים והיינו אוכלין תאנים וענבים חוץ לסוכה</p>	<p>משנה ה מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שני כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו:</p>
<p>ר' אליעזר מתנגד לשלוחי מצווה ולהולכי דרכים - יש להישאר בבית יש מתח מובנה בחג הסוכות - קורא לשבת בסוכה וקורא לך לצאת לדרך להקביל את פני רבו - שזה תחליף של עייה לרגל כך עולה מתוספתא סוכה (ליברמן) ב, א - ב הלכה א שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה אף על פי שאמרו אין שבחו של אדם להניח את ביתו ברגל מעשה בר' אלעאי שהלך אצל ר' ליעזר ללוד אמ' לו מה זה אלעאי אי אתה משובתי הרגל לא אמרו אין שבחו של אדם להניח את ביתו ברגל משם שנ' ושמת בחגך</p>	<p>משנה ו ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין על זה נאמר (קהלת א') מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:</p>
<p>נראית חריגה בנוף הפרק - סוג של מאמר מוסגר שעומד בזכות עצמו נשים לב שהיא חוזרת ללשון פסול/ כשר אולי הקו המחבר הוא שיש מעשה שהלכו לבקר את ר' יוחנן בן החורני ברגל בסו המשנה חוזרת ללשון קיים/ לא קיים - חוזרת לשאלת יצא ידי חובה</p>	<p>משנה ז מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין אמרו להן בית הלל לבית שמאי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החורני ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך:</p>
<p>מי חייב בסוכה משוחח עם משנה ד' - מי חייב בסוכה מציף את מסגרת המשפחה כיחידת דיור "כל האזרח"</p>	<p>משנה ח נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן:</p>

מאיר ליכטנשטיין

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

<p>הגדרת המצווה -</p> <p>כל הדיונים הקודמים מסוכמים כאן שינה היא ביטוי לקבע הדיון על אכילת ארעי</p> <p>עוד פטור מסוכה - גשמים</p> <p>אדם עושה סוכתו קבע המשל - הסוכה היא ביתו של האדון והוא יכול לגרש אותך (בשם הרב מומי)</p>	<p>משנה ט</p> <p>כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה משלו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו:</p>
---	---

אולי סדר המשנה הוא לפי סדר הפסוק
תשבו **שבעת ימים** - בירור שינה והולכי דרכים - משנה א-ו
באופן פרדוקסלי, דווקא בגלל שסוכה אינה פעולה אלא מעבר דירה - זה יוצר תנועה הפוכה - מחד מחייב שינה מאידך משחרר מי שלא יכול לגור
לו היה מדובר במעשה מצווה - לא שייכים הפטורים האלו
כל האזרח - משנה ח
ישב בסוכה - משנה ט

האם הפרק רומז שמצוות סוכה היא מצוה של קבלת עול מלכות שמים - עבד מול קונו?
האם בכך נוצר קישור לקריאת שמע - קישור בין חתן ובין שלוחי מצווה?

אברהם וולפיש משל העבד

מחלק את הפרק אחרת - חטיבה ראשונה - מבנה הסוכה; חטיבה שניה - ישיבת סוכה
חטיבה שניה יש לה מסגרת פתיחה וחתימה - ארעי
חטיבה של אכילה - מילה מנחה - אכל

חטיבה ראשונה - מבנה הסוכה	
<p>משנת פתיחה</p> <p>משנת הפתיחה יוצרת יחד עם המשל שבסופו 'חתימה מעין פתיחה', תופעה ספרותית חשובה הרווחת למדי במשנה. בפתיחת הפרק ובסיומו מופיעים עבדים: בפתיחת הפרק מופיע טבי עבדו של רבן גמליאל, שישן מתחת למיטה מתוך ידיעה עבדים פטורים מהסוכה; בסוף הפרק מופיע 'עבד' פעמיים – במשנה ח חוזרת המשנה על הקביעה שעבדים (יחד עם נשים וקטנים) פטורים מהסוכה, ובמשנה ט ממשיכה המשנה את מי שמקיים מצוות סוכה לעבד שבא למזוג לקונו.</p>	
חטיבה שניה - ישיבת סוכה - מחולקת לשני תתי קבצים	
<p>פתיחה</p>	<p>שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה:</p>
<p>מצות אכילה בסוכה מילה מנחה - אכל תת-הקובץ הראשון מאפיין את מצוות האכילה – אכילת עראי ואכילת קבע ומספר הסעודות שיש לאכול בסוכה</p>	<p>משנה ה מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שני כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו: משנה ו ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין על זה נאמר (קהלת א') מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:</p>
<p>מצוות הסוכה הזיקה בין הסוכה ובין הבית מילה מנחה - בית</p> <p>– ותת-הקובץ השני עוסק בזיקה שבין הסוכה לבית. נוסף על הכלל המסכם במשנה ט, דנה משנה ז במחלוקת בית הלל ובית שמאי – האם ישיבת האדם בסוכה חייבת לנתקו מהבית, או שמא מותר לו להחזיק את שולחנו בבית בתנאי שהוא עצמו יושב בסוכה? גם הנושא השני של משנה ט קשור לאפיונה של הסוכה כבית – חובת הישיבה בסוכה מותנה בתפקודה כבית, 25 ולפיכך דליפה קשה של מים לתוך הסוכה פוטרת את האדם מקיום המצווה. אפשר שמיקום הפטור של 'נשים ועבדים וקטנים' ממצוות סוכה קשור למוטיב הבית בקובץ מ"ז-מ"ט. בכל ספרות חז"ל מופיעים נשים, עבדים וקטנים כ'אנשי ביתו' או כ'בני ביתו' של בעל הבית</p>	<p>משנה ז מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין אמרו להן בית הלל לבית שמאי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי זקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החורני ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצוות סוכה מימך: משנה ח נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיך על גבי המטה בשביל קטן: משנה ט כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי ירדו גשמים מאימת מותר לפנות משתסרח המקפה</p>

